

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**76-ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ,
ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

ТОМ 1

14 травня – 23 травня 2024 р.

*С.М. Валявський, к.е.н., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА БІОМЕТАНУ ЯК СКЛАДОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Сталий розвиток у бізнесі – це стратегія і дії компанії, спрямовані на зменшення негативного впливу на навколишнє середовище і одночасно збільшення позитивного впливу на розвиток суспільства.

Щоб оцінити, як компанія впливає на довкілля та стейкхолдерів, а також зворотній процес, – як довкілля і стейкхолдери впливають на бізнес компанії, існують міжнародні стандарти.

Один з таких – Global Reporting Initiative (GRI), в рамках якого бізнес-практики компаній аналізуються на основі екологічних, соціальних та управлінських показників (ESG) [1]. Ця система оцінки бізнесу основана на концепті double materiality. Це означає, що компанія повинна звітувати, як питання сталого розвитку впливають на її бізнес («ззовні всередину»), і як її діяльність впливає на суспільство та навколишнє середовище («зсередини назовні»). Ця концепція виникла після усвідомлення того, що бізнес не може функціонувати у відриві від навколишнього середовища та суспільства. Тому компанії, розглядаючи власні інтереси, повинні також вивчати, як їхні дії впливають на ресурси та людей, від яких вони залежать у своєму функціонуванні, тим самим допомагаючи кожній компанії отримати більш повне уявлення про організацію, її діяльність та її роль у ширшому контексті.

Попри те, що ця система з'явилася порівняно недавно, ряд стандартів, які спочатку були добровільними, тепер поступово стають обов'язковими у Європі та інших регіонах. Зокрема, з 2024 року звітність в аспектах сталого розвитку стає обов'язковою для ще більшої кількості європейських компаній. Отже розглядатиметься вплив на довкілля та розвиток суспільства навіть відносно невеликих європейських компаній.

Щодо екологічної складової сталого розвитку, то як не парадоксально, але логістичні труднощі, які виникли через війну, суттєво ускладнили фінансову складову агросектору, але одночасно позитивно вплинули на його екологічну складову. Брак добрив, засобів захисту рослин, пального спонукали фермерів переходити на більш бережні способи землеробства. Ця тенденція стосується не лише українських фермерів.

Через газову кризу у світі та зменшення виробництва добрив, багато агрохолдингів почали переходити на відновлювальне землеробство (regenerative farming). Тепер фермери, не маючи доступу до дешевих добрив, не можуть вносити їх за звичайною практикою. Через економію

вони змушені дбати про те, щоб цінний ресурс був доставлений безпосередньо рослині для досягнення планової врожайності.

На думку експертів Україна може суттєво знизити вплив агросектору на довкілля, розвиваючи напрям біогазу. Дійсно, Україна справді має дуже багато сировини, яку можна було б використовувати для виробництва біогазу. Більша частина побічної продукції та відходів сільського господарства – і рослинництва, і тваринництва – могла б бути використана для виробництва біогазу і біоелектроенергії.

У Європі біогазові установки можуть працювати на різній сировині. Наприклад, є заводи, що спеціалізуються виключно на переробці рослинних відходів (зерно, зіпсоване пліснявою, або силосна кукурудза, яку легко ферментувати). Але кращі результати дають установки, де використовують мікс з відходів рослинництва і тваринництва. Так можна отримати стабільніший технологічний процес для виробництва біогазу. А ще – одразу отримати добриво. У Європі біогазові установки можуть отримувати дохід одразу за кількома напрямками діяльності: виробництво газу, виробництво електроенергії, виробництво добрив.

За оцінками експертів, Україна в перспективі може виробляти понад 20 млрд куб. м біометану на рік. Це дуже високий потенціал, який зробить її важливим гравцем на енергетичному ринку Європи. Реалізації цього потенціалу сприятиме зацікавленість Групи Нафтогаз у збільшенні виробництва біометану в Україні. Компанія готова використовувати та надавати свої системи транспортування та зберігання газу. Крім того, Нафтогаз декларує свою амбіцію з викупу того об'єму біометану, який сьогодні може бути вироблений в Україні» [1].

Загалом потенціал України буде легше розкрити, якщо інвестори отримають відповідну фінансову мотивацію через тарифи. Але знову ж таки, під час воєнного стану пріоритети уряду можуть бути іншими.

Цікавим є унікальний кластер активів Агропромхолдингу Астарта, до якого входить біоенергетичний комплекс, агрофірма, цукровий та соєпереробний заводи. Біогазовий комплекс в якості сировини використовує буряковий жом – побічний продукт виробництва цукру, гній з молочних ферм та відходи від інших виробництв компанії. В сезон переробки цукрового буряку комплекс забезпечує цукровий завод. В інші періоди підприємство працює на потреби соєпереробного заводу [1].

Астарта планує подальшу трансформацію біогазу у електроенергію – той шлях, яким йдуть біогазові установки у Європі. Там, залежно від тарифу на електроенергію у різний час доби, газ може як застосовуватися для виробництва електроенергії, так і використовуватися безпосередньо.

Література

1. Національна асоціація цукровиків України. Офіційний сайт. URL: www.ukrsugar.com